

sorsszerű Huntington-kór Párkáinak molekuláris receptjeibe, a humánevolúció ma újra nagyon is kényessé váló kérdéseibe, sőt az „Isten”-gén vita részleteibe is. Teszi mindezt a biológus tudós sok évtizedes kutatói munkájának, jól ráérző szakmai reflexeinek kritikus tükrébe helyezve. Venetianer úgy visszafogott és meggyőzően szerény, hogy ettől a hatalmas tudás és tapasztalat átütően hitelessé válik.

A nature–nurture (örökölt–szerzett) vitában az egyedül lehetséges középutat jelöli ki, a több fejezeten áthúzódo, nagyon meggyőző és dokumentált tényekre alapuló érvekkel.

Venetianer igazi biológus, és könyve tartalommal tölti meg azt az állítást, miszerint tudáson és tapasztalaton alapuló biológiai gondolkodás egy és oszthatatlan, a molekulától a bioszféráig, a magatartáskutatástól a rendszerbiológián át egészen a társadalmi mozgásokig.

Ez a munka úgy teszi az olvasót lelkesé az emberi kíváncsiság sarkallta kutatás és megismerés felé, hogy egyúttal nem állít bálványokat, nem démonizál, nem bagatellizál, tehát elkerüli a csapdákat, amelyekbe a tudomány kommunikációja oly gyakran belesodródik. Venetianer Pál könyve kijegyzetelésre, idézésre sarkalló, letehetetlenül izgalmas olvasmány. Megvalósul az a hármasság, ami a sikeres tudományos kommunikáció feltétele. Egyszerre igaz, érthető és élvezetes is.

Venetianer Pál művét szeretni lehet, mert úgy képes tanítani, hogy közben beavat és nevel, szórakoztat és elgondolkoztat.

A könyvet örömmel ajánlom minden tudomány iránt érdeklő kutató, tanár, diák kezébe. (*Venetianer Pál: Molekulák, gének, sorsok. Budapest: Vince Kiadó, 2008*)

Falus András
immunológus

Stauder Adrienn –

Kovács Péter Balázs (szerk.): Stress

Selye János kiváló kanadai magyar kutató, aki főleg a stresszleletről vált ismertté, de sok más témával, például endokrinológiával, különösen a szteroidokkal, hízósejtekkel, a vér fokozott és csökkent alvadékonyságával, ritka földfémekkel, ún. lánghólyagsejtekkel, orvostörténettel is foglalkozott. Száz éve, 1907-ben született Bécsben. Ennek alkalmából rendezték idén, ismét Budapesten a II. Stressz Világkongresszust az Eötvös Egyetem új épületében, és a Nádor Galériában kiállítást rendeztek (a stressz ábrázolása a festőművészetben). A kiadványban tehát szó van a stressz tudományos és művészeti vonatkozásairól egyaránt.

Kovács Péter Balázs, a Belvárosi Művészek Társaságának elnöke és Stauder Adrienn, a Selye Magatartástudományi Társaság alelnöke írtak köszöntőt. Egyik gondolatuk, hogy szeretni azt, amit csinálunk, jó esély a stressz ellen. Petővári

Csaba rövid életrajzot írt, melyben többek között kiemeli Selye kivételes nyelvtelenségét. Somorjai Noémi könyvtáros felsorolja Selye legjelentősebb közleményeit, például az 1936-ban, a Nature-ben megjelent cikket, az 1965-ben a hízósejtekről írt könyvet (*The Mast Cells*). A Web of Science-ben Selye 1731(!) művét idézik, beleértve könyvei különböző kiadásait is. Bertók Lóránd professzor, az Országos „Frédéric Joliot-Curie” Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet tudományos tanácsadója 1965-ben egy évet töltött Selye kutatóintézetében. Hangsúlyozza Selye János nagy-szerű képességeit, az állatkísérletekben szerzett óriási tapasztalatát és munkabírását. Berczi István úgy véli, hogy rengeteget köszönhet a száz éve született tudósának. A Selye-tanítványok szerte a világon komoly eredményeket értek el a kutatásban. Így Bertók például a sugárdetoxikált endotoxin, a szervezet fiziko-kémiai védekező rendszere, a pikkelysömör újszerű kezelése és a természetes ellenálló képesség terén, vagy Berczi a prolaktin hatás és a bromokriptin nevű gyógyszer vizsgálá-

tában, Lázár György professzor pedig, aki 1971–72-ben dolgozott a montreali intézetben, a ritka-földfémek hatásainak vizsgálatában. A montreali intézetben sok magyar kutató fordult meg a fentiekén kívül. A könyvben Salaz-Prató (aki tizenkét évet töltött Selye intézetében) is írt egy fejezetet, később epilepsziakutató lett. Marcy Smith, az ápolástan professzora visszaemlékezésében kiemeli Selye János egyik bölcsességét: „Nem az a legfontosabb, hogy mi történik veled az életben. Ami számít, az, hogy te hogyan reagálsz a történésekre.” Kopp Mária, a Semmelweis Egyetem Magatartástudományi Intézetének alapító igazgatója összefoglalta, hogy mit jelent Selye munkássága a mai magyar társadalom számára. Válaszát röviden így foglalta össze: az idült stressz az idő előtti egészségromlás és halálozás bizonyított kockázati tényezője. A professzor asszony visszaemlékezik Selye János 1973-ban, az Akadémián tartott előadására és tökéletes magyar kiejtésére. Ez köszönhető a sok magyar kutatónak,

akikkel ezen a nyelven beszélt. Csermely Péter, a Semmelweis Egyetem biokémikus professzora egy oldal terjedelemben ír a II. Stressz Világkongresszusról, amelynek szervező bizottsági elnöke volt. Csermely professzor szerint a stressz alapvető fogalom a molekuláris szinttől (stresszfehérjék) az egész társadalom szintjéig. Ezután festmények következnek, például Szoboszlay Éva szép virágot festett *Kittörés* címmel. A már említett köszöntő és könyvfejezetek angolul olvashatók a könyv második felében.

A szép küllemű, színvonalas kiadvány méltó emléket állít a száz éve született tudosnak, és ajánlható a szakemberek és közérthető nyelvezete miatt minden, a stressz iránt érdeklődő olvasónak. (Stauder Adrienn – Kovács Péter Balázs (szerk.): *Stressz. Budapest: Belvárosi Művészek Társasága, 2007*)

Gáspárdy Géza

tudományos munkatárs
Országos „Frédéric Joliot-Curie” Sugárbiológiai
és Sugáregészségügyi Kutató Intézet

A *Magyar Tudomány* impresszumában olvasható: *A lapot készítették: – és mindjárt az első helyen: CSAPÓ MÁRIA.*

Korrektorunk, Csapó Mari hosszú betegség után elment. E számunk korrektúraívei már nála voltak, de amikor felhívtam, hogy érte mennék, már nem volt kivel beszélnem. A szerkesztőségi telefonokban csend lett, aztán lassan, kelletlenül megszólalt a kötelesség hangja is, hogy most hát nélküle kell befejeznünk a lapot; nézzük át nagyon figyelmesen a szöveget, ne maradjanak benne csúf, apró hibák – úgyis fognak.

És másnap eljutott a szerkesztőségbe a tőle megszokott gonddal elkészített korrektúra. Ez lehetett az utolsó munkája. Elvégezte és elment. Megrendülten javítom az apró elütéseket, bakikat, csúszásokat a nyomdába készülő lapokon. Nyugtalanító, de talán egy kicsit vigasztaló is érezni, hogy a szeretett munkatárs odaátról „fogja ceruzánkat ... s mi emlékezünk.” (M. B.)

CONTENTS

Study

Mária Ludassy: Two Concepts of Revolution	910
Péter Hahner: The Idea of Revolution	920
Dezső Horváth: Grid: A New System of Computer Networking.....	928
Attila Molnár V.: Pál Kitaibel – <i>The Hungarian Linné</i> – was Born 250 Years Ago	939
Attila Szabó T.: Carolus Linneaus (1707–1778), the Linne Memorial Year (2007) and the Beginning of Bioinformatics	952
László Kiss L. – Ákos Kereszturi: The Story of a Popular Astronomical News Website (hirek.csillagaszat.hu)	968

Academy Affairs

Márton Tolnai: Measurable Output of Scientists Based on the Publication Database of the MTA	976
Márton Tolnai – András Schubert – György Wolf: Hungarian Science Output Based on Essential Science Indicators Data	989

<i>The Scientists of the Future</i>	998
---	-----

The New External Members of the Hungarian Academy of Science – III.

István Polónyi	1009
László Záborszky	1011

<i>Outlook (László Jéki – Júlia Gimes)</i>	1013
--	------

<i>Book Review (Júlia Sipos)</i>	1018
--	------

Ajánlás a szerzőknek

1. A Magyar Tudomány elsősorban a tudományterületek közötti kommunikációt szeretné elősegíteni, ezért elsősorban olyan kéziratokat fogad el közlésre, amelyek a tudomány egészét érintő, vagy az egyes tudományterületek sajátos problémáit érthetően bemutató témákkal foglalkoznak. Közlünk témaösszefoglaló, magas szintű ismeretterjesztő, illetve egy-egy tudományterület újabb eredményeit bemutató tanulmányokat; a társadalmi élet tudományokkal kapcsolatos eseményeiről szóló beszámolókat, tudománypolitikai elemzéseket és szakmai szempontú könyvismertetések, de lapunk nem szakfolyóirat, ezért a szerzőktől közérthető, egy-egy tudományterület szaknyelvét mellőző cikkeket várunk.

2. A kézirat terjedelme szöveges tanulmányok esetében általában nem haladhatja meg a 30 000 leütést (ez szóközökkel együtt kb. 8 oldalnak felel meg az MT füzetekben), ha a tanulmány ábrákat, táblázatokat is tartalmaz, kérjük, ezek várható felületével csökkentsek a szöveg mennyiségét. Beszámoló, recenziók terjedelme ne haladja meg a 7–8000 leütést. A teljes kéziratot MS Word .doc vagy .rtf formátumban interneten vagy mágneslemezen (CD-n) és 1 kinyomtatott példányban kell a szerkesztőségbe beküldeni.

3. Legfeljebb 10 magyar kulcsszót és a közlemények címének angol fordítását külön oldalon kérjük. A tanulmány címe után a szerző(k) nevét, tudományos fokozatát, a munkahely(ek) pontos megnevezését, és ha közölni kívánja(ják), e-mail címét(eit) kell írni. A külön lapon kérjük azt a levelezési és e-mail címet, telefonszámot is, ahol a szerkesztők a szerzőt általában elérhetik.

4. Szöveg közbeni kiemelésként dőlt (*italic*), (esetleg félkövér – **semibold**) formázás alkalmazható; ritkítás, VERZÁL (KISKAPITÁLIS, SMALL CAPITALS, KAPITÄLCHEN) és aláhúzás nem. A jegyzetek lábjegyzetként kérjük megadni.

5. A képek, ábrák érkezhetnek papíron, lemezen vagy e-mail útján. Kérjük a szerzőket: tartsák szem előtt, hogy a folyóirat fekete-fehér; formátuma B5 – tehát ne használjanak színeket, és vegyék figyelembe a megjelenő oldalak méreteit. Általában: az ábrák és magyarázataik legyenek egysze-

rűek, áttekinthetők. A lemezen vagy e-mailben érkező képeket lehetőleg .tif vagy .jpg formátumban kérjük; fekete-fehérben, min. 150 dpi felbontással, és nagyságuk ne haladja meg a végleges (vagy annak szánt) méreteket. A közlemény szövegében tüntessék fel az ábrák kívánatos helyét.

6. A hivatkozásokat mindig a közlemény végén, ábécé-sorrendben adjuk meg, a lábjegyzetekben legfeljebb utalások lehetnek az irodalomjegyzékre. Irodalmi hivatkozások a szövegben: (szerző, megjelenés éve – Balogh, 1957; Feuer et al., 2002). Ha azonos szerző(k)tól ugyanazon évben több tanulmánya hivatkoznak, akkor a közleményeket az évszám után írt a, b, c jelekkel kérjük megkülönböztetni mind a szövegben, mind az irodalomjegyzékben. Különösen ügyeljenek a bibliográfiai adatoknak a szövegben, ill. az irodalomjegyzékben való egyeztetésére! Kérjük: csak olyan és annyi hivatkozást írjanak, amilyen és amennyi elősegíti a megértést. Számuk ne haladja meg a 10–15-öt.

7. Az irodalomjegyzéket ábécé-sorrendben kérjük. A tételek formája a következő legyen:

- Folyóiratcikkek esetében: Feuer, Michael J. – Towne, L. – Shavelson, R. J. et al. (2002): Scientific Culture and Educational Research. The Educational Researcher. 31, 8, 4–14.

- Könyvek esetében: Rokkan, Stein – Urwin, D. W. – Smith, J. (eds.) (1982): The Politics of Territorial Identity: Studies in European Regionalism. Sage, London

- Tanulmánygyűjtemények esetében: Halász Gábor – Kovács Katalin (2002): Az OECD tevékenysége az oktatás területén. In: Bábosik István – Kárpáthi Andrea (szerk.): Összehasonlító pedagógia – A nevelés és oktatás nemzetközi perspektívái. Books in Print, Budapest

8. Havi folyóirat lévén a Magyar Tudomány kefelevonatokat nem küld, de még az elfogadás előtt minden szerzőnek elküldi egyeztetésre közleménye szerkesztett példányát. A tördelés során szükséges apró változtatásokat a szerző időpontegyeztetés után a szerkesztőségben ellenőrizheti.

9. A cikkeket a lap internetes oldalán, s az időszakos CD-mellékleten is megjelentetjük. Kérjük, jelezzék, ha ehhez nem járulnak hozzá.